

Προγραμματικό Έγγραφο Χάραξης Πολιτικής

FA.B! Οικογενειακή Φροντίδα
για Ασυνόδευτα Παιδιά

Ιούνιος 2022

Co-funded by
the European Union

The content of this publication represents the views of the author only and is its sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

Πίνακας περιεχομένων

Συγγραφή

Κωνσταντοπούλου Ηλιάννα,

ΚΜΟΠ - Κέντρο Κοινωνικής Δράσης και Καινοτομίας

Επιμέλεια

Γιαταγάννα Θεοδώρα,

ΚΜΟΠ - Κέντρο Κοινωνικής Δράσης και Καινοτομίας

Κουβαρά Ευδοκία, UNICEF

Νικολόπουλος Πελοπίδας,

Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού

04 Εισαγωγή

06 Πατί το FA.B!

08 Στόχοι

10 Δράσεις

18 Προσδοκόμενα
αποτελέσματα

20 Τράπεζες εργασίας

22 Δυσκολίες και προβλήματα στην
αναδοχή ασυνόδευτων ανηλίκων

Προτάσεις χάραξης πολιτικής

26

Προτάσεις χάραξης πολιτικής

Άμεση ένταξη των ασυνόδευτων παιδιών ηλικίας άνω των 12 ετών στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας

28

Προτάσεις χάραξης πολιτικής

Δημοσίευση της Κοινής Υπουργικής Απόφασης για την επαγγελματική αναδοχή και συμπερίληψη σε αυτή της ομάδας των ασυνόδευτων παιδιών

30

Προτάσεις χάραξης πολιτικής

Παροχή επιπλέον κινήτρων για την αναδοχή

32

Προτάσεις χάραξης πολιτικής

Θεσμοθέτηση ειδικού προγράμματος επιμόρφωσης/εκπαίδευσης υποψήφιων ανάδοχων γονέων για τα ασυνόδευτα παιδιά

34

Προτάσεις σε επιχειρησιακό επίπεδο

Εκστρατεία ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης

36

Προτάσεις σε επιχειρησιακό επίπεδο

Προκήρυξη θέσεων στους φορείς εποπτείας της αναδοχής και ενίσχυση τους με εξειδικευμένο προσωπικό

38

Προτάσεις σε επιχειρησιακό επίπεδο

Εκπαιδεύσεις και επιμορφώσεις των επαγγελματιών των δομών φιλοξενίας και των φορέων εποπτείας

40

Προτάσεις σε επιχειρησιακό επίπεδο

Παροχή επιπλέον κινήτρων για την αναδοχή ασυνόδευτων παιδιών

42

Βιβλιογραφία

Εισαγωγή

Εταίροι

Το ΚΜΟΠ με τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης υλοποιεί το έργο «FA.B! Φροντίδα οικογενειακού τύπου για ασυνόδευτα παιδιά μετανάστες-ριες/ πρόσφυγες» (“Family-based care for children in migration”, αριθμός έργου: 958056).

Περιγραφή

Το έργο αποσκοπεί στην ενίσχυση της εναλλακτικής οικογενειακής φροντίδας/ αναδοχής για ασυνόδευτα παιδιά μετανάστες-ριες/πρόσφυγες στην Ελλάδα, την Ιταλία, την Ισπανία, την Κύπρο και την Μάλτα. Αυτά τα πέντε κράτη-μέλη ανήκουν στο Μεσογειακό μεταναστατευτικό μονοπάτι και αποτελούν χώρες πρώτης υποδοχής για ασυνόδευτα και χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά. Η υλοποίηση του FA.B! ξεκίνησε το Δεκέμβριο του 2020 και αναμένεται να ολοκληρωθεί το Νοέμβριο του 2022. Συντονιστής του έργου είναι ο οργανισμός **C.I.D.I.S. - Centro Informazione Documentazione Iniziativa Per Lo Sviluppo** της Ιταλίας.

Εισαγωγή

Εταίροι

Οι υπόλοιποι
εταίροι που
συμμετέχουν
στο έργο είναι
οι παρακάτω:

- KMOP - Social Action and Innovation Centre | Ελλάδα
- ISMU - Fondazione Per Le Iniziative E Lo Studio Sulla Multietnicita | Ιταλία
- Porcausa - Porcausa De Investigacion Y Periodismo | Ισπανία
- HFC - Hope For Children CRC Policy Center | Κύπρος
- JRS Malta - Jesuit Refugee Service Malta Foundation | Μάλτα

Γιατί το FA.B!

Η προστασία των παιδιών...

...είναι θεμελιώδης με βάση τις ευρωπαϊκές αξίες του σεβασμού στα ανθρώπινα δικαιώματα, της αξιοπρέπειας και της αλληλεγγύης. Όσον αφορά την φροντίδα οικογενειακού τύπου, το διεθνές δίκαιο προβλέπει ότι πρέπει να προτιμάται έναντι της ιδρυματικής φροντίδας για την εξασφάλιση της προστασίας και της ανάπτυξης του παιδιού. Με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΗΕ, η παροχή εναλλακτικής φροντίδας σε παιδιά που στερούνται γονικής μέριμνας στοχεύει στη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντός των παιδιών αυτών, καθώς τους παρέχει ένα ασφαλές περιβάλλον το οποίο μπορεί να καλύψει επαρκώς τις ανάγκες τους.¹

¹ [HTTPS://DATA.CONSILIUM.EUROPA.EU/DOC/DOCUMENT/](https://data.consilium.europa.eu/doc/document/)

Τα ασυνόδευτα και χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες-ριες αποτελούν μία ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα που εκτίθεται σε πολλαπλούς κινδύνους και συχνά υφίσταται διακρίσεις, περιθωριοποίηση, και αποκλεισμό. Η οικογενειακή φροντίδα/ αναδοχή αναγνωρίζεται ως ο καλύτερος τρόπος για την ένταξη και την ευημερία και αυτής της ομάδας παιδιών. Μάλιστα, ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) αναφέρει ότι λιγότερα ασυνόδευτα παιδιά εξαφανίζονται από την ανάδοχη φροντίδα σε σχέση με τα κέντρα υποδοχής και τα ιδρύματα (FRA, 2016). Ωστόσο, μόνο μία μειοψηφία ασυνόδευτων παιδιών επωφελείται από την οικογενειακή φροντίδα, αποδεικνύοντας έτσι το χάσμα που υφίσταται, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη, ανάμεσα στην επίγνωση της βέλτιστης λύσης για τα παιδιά που είναι η οικογενειακή φροντίδα και της πρακτικής της εφαρμογής.

Στόχοι

Πρωώθηση

της εναλλακτικής οικογενειακής φροντίδας/ αναδοχής για ασυνόδευτα παιδιά, παρέχοντας ειδική βοήθεια, προσαρμοσμένη στις ατομικές τους ανάγκες.

Ανάπτυξη

των γνώσεων και των δεξιοτήτων των επαγγελματιών φροντίδας και των υποψήφιων ή ενδιαφερόμενων ανάδοχων γονέων με στόχο την καλύτερη κατανόηση των αναγκών και της ευαλωτότητας των ασυνόδευτων παιδιών, καθώς και την οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης μαζί τους.

Ενημέρωση

των ασυνόδευτων παιδιών αναφορικά με τα δικαιώματά τους, τις ευκαιρίες πρόσβασης σε οικογενειακή φροντίδα/αναδοχή και την ενδυνάμωση τους.

Βελτίωση

της ποιότητας των τοπικών και εθνικής εμβέλειας συστημάτων υποδοχής ασυνόδευτων παιδιών.

Μακροπρόθεσμα, το **FA.B!** αποσκοπεί στην επέκταση της εναλλακτικής οικογενειακής φροντίδας/αναδοχής και στη γεφύρωση του χάσματος ανάμεσα στην διαπίστωση ότι η οικογενειακή φροντίδα είναι η βέλτιστη λύση για τα παιδιά και την υλοποίησή της. Ανώτερος στόχος είναι η ενίσχυση της ευημερίας των παιδιών προσφύγων και μεταναστών-ριών που φτάνουν μόνα τους στην Ευρώπη.

Δράσεις

Οι δράσεις του FA.B! στοχεύουν σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη στην εναλλακτική οικογενειακή φροντίδα/αναδοχή: επαγγελματίες στον τομέα της παιδικής προστασίας, υποψήφιοι ή ενδιαφερόμενοι ανάδοχοι γονείς, ασυνόδευτα ή χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες-ριες και ευρύτερη κοινωνία των πολιτών. Συνοπτικά, οι δράσεις του έργου χωρίζονται στους παρακάτω τέσσερις επιμέρους άξονες:

- 1. Μεταφορά δεξιοτήτων και εργαλείων για την εφαρμογή πρακτικών οικογενειακής φροντίδας και την παροχή εξατομικευμένων υπηρεσιών:**

5 διήμερες
διακρατικές
εκδηλώσεις
ανταλλαγής
εμπειριών

5 διακρατικά
εκπαιδευτικά
εργαστήρια

Προσδιορισμός των
ατομικών αναγκών
των ανηλίκων

**Δημιουργία και
προσαρμογή 3
εργαλείων για παροχή
εξατομικευμένων
υπηρεσιών
οικογενειακής
φροντίδας:**

>>>>

- επιτραπέζιων παιχνιδιών για την ενθάρρυνση της συμμετοχής των ασυνόδευτων παιδιών (table games)
- μεθόδων αξιολόγησης προφίλ και «ταιριάζματος» μεταξύ ανάδοχων οικογενειών και ανηλίκων (matching tabs)
- θεματικών φυλλαδίων με πληροφορίες για τα ασυνόδευτα παιδιά (booklets)

Δράσεις

2. Βελτίωση των δεξιοτήτων όλων των εμπλεκόμενων σε συστήματα εναλλακτικής/μη ιδρυματικού τύπου φροντίδας:

5 εκπαιδευτικές/ενημερωτικές συνεδρίες για επαγγελματίες

10 διαδικτυακά σεμινάρια των 3-4 ωρών το καθένα για επαγγελματίες

5 εκπαιδευτικές/ενημερωτικές συνεδρίες για οικογένειες και άτομα που ενδιαφέρονται να εμπλακούν στην εναλλακτική οικογενειακή φροντίδα ασυνόδευτων παιδιών

4 ενημερωτικές συνεδρίες με ασυνόδευτα παιδιά για την ενδυνάμωση και την ενημέρωσή τους αναφορικά με τα δικαιώματά τους και ενθάρρυνση της συμμετοχής τους

Ανάλυση και αξιολόγηση των
διαδικασιών εκπαίδευσης και
ενημέρωσης

Δράσεις

3. Ευαισθητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών και πρόσκληση σε δράση:

Καμπάνια πρόσκλησης σε δράση με στόχο τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, των ενδιαφερόμενων μερών και των επαγγελματιών στην ανάληψη δράσης για τα ασυνόδευτα παιδιά και την προώθηση του συστήματος οικογενειακής φροντίδας

Σχεδιασμός και λειτουργία της πλατφόρμας FA.B!
www.fabtogether.net

2 ραδιοφωνικά και 2 τηλεοπτικά σποτ για την προώθηση της φροντίδας οικογενειακού τύπου

9 τοπικά και διεθνή συνέδρια και συναντήσεις για την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση του κοινού για την αναδοχή και τις δράσεις του FA.B!

4 συνεδρίες «Ζωντανής Βιβλιοθήκης» ανά χώρα όπου άνθρωποι που έχουν εμπειρία από το θεσμό της αναδοχής λειτουργούν σαν «βιβλία» και μοιράζονται τις εμπειρίες τους με τους «αναγνώστες»

Ανάλυση και αξιολόγηση των δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης και επικοινωνίας

Δράσεις

4. Βελτίωση της ποιότητας των τοπικών συστημάτων υποδοχής:

3 τράπεζες εργασίας (working tables) με τη συμμετοχή τοπικών δημόσιων και ιδιωτικών οργανισμών που δραστηριοποιούνται στη φροντίδα και την ένταξη ασυνόδευτων ανηλίκων

On-demand υποστήριξη και συμβουλευτική δύο φορές την εβδομάδα σε ενδιαφερόμενα μέρη από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που βρίσκονται σε άμεση επαφή με ασυνόδευτα παιδιά

5 «ώρες κύκλου» για την υποστήριξη των ανάδοχων οικογενειών και εθελοντών για την επιμόρφωση τους σε συγκεκριμένα θέματα

5 πρότυπα οργάνωσης τοπικών υπηρεσιών με συστάσεις για τη βελτίωση των δραστηριοτήτων και της διαχρονικότητάς τους

5 συμμετοχικά εκπαιδευτικά
εργαστήρια για ασυνόδευτα παιδιά

Βελτίωση του σχεδιασμού των
τοπικών υπηρεσιών

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του έργου αναμένεται να έχουν επιτευχθεί συνολικά τα ακόλουθα αποτελέσματα:

150 ενδιαφερόμενοι/ες σε 5 διακρατικές εκδηλώσεις ανταλλαγής εμπειριών και 5 διακρατικά εργαστήρια

125 επαγγελματίες που ασχολούνται με ασυνόδευτα παιδιά συμμετέχοντες-ουσες σε 5 εκπαιδευτικά προγράμματα και λήπτες-ριες στήριξης on-demand

120 ανάδοχοι και εθελοντές-ριες σε 25 εκπαιδευτικές συναντήσεις και «ώρες κύκλου»

250 υποψήφιοι-
ες ανάδοχοι και
εθελοντές-ριες
εγγεγραμμένοι
στη διαδικτυακή
πλατφόρμα του FA.B!

120 ασυνόδευτα
παιδιά
συμμετέχοντες-ουσες
σε 4 ενημερωτικές
συναντήσεις και
εκπαιδευτικά
εργαστήρια

1200 μέλη της
κοινωνίας των
πολιτών σε δημόσιες
τοπικές συναντήσεις,
εκδηλώσεις
ευαισθητοποίησης
και συνεδρίες
ζωντανής
βιβλιοθήκης

3000 επισκέπτες
στη διαδικτυακή
πλατφόρμα του FA.B!

Σε αυτές τις συναντήσεις, οι συμμετέχοντες οργανισμοί εντόπισαν τα κενά και τις δυσκολίες στην ένταξη των ασυνόδευτων παιδιών στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας.

Τράπεζες εργασίας

Στο πλαίσιο της επίτευξης της ποιοτικής βελτίωσης των τοπικών συστημάτων υποδοχής και συγκεκριμένα, της ευθυγράμμισης των εθνικών στρατηγικών με τις ευρωπαϊκές και διεθνείς οδηγίες για την ένταξη των ασυνόδευτων

παιδιών στο σύστημα αναδοχής, το ΚΜΟΠ οργάνωσε τρεις τράπεζες εργασίας. Οι συναντήσεις έλαβαν χώρα στις 25/5, 26/5 και 27/5/2022 και προσκλήθηκαν διεθνείς οργανισμοί καθώς και οργανισμοί πρώτης γραμμής στην αναδοχή

ή/και στην προστασία ασυνόδευτων παιδιών. Συγκεκριμένα, οι 12 οργανισμοί οι οποίοι και συμμετείχαν ήταν οι εξής: The Homeproject, ΗΛΙΑΚΤΙΔΑ ΑΜΚΕ, Σύλλογος Μεριμνης Ανηλίκων και Νέων (ΣΜΑΝ), Άρσις, Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΙΟΜ), Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (GCR), UNICEF, Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία, το Χαμόγελο του Παιδιού, Παιδικά Χωριά SOS Ελλάδος και Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Σε αυτές τις συναντήσεις, οι συμμετέχοντες οργανισμοί εντόπισαν τα κενά και τις δυσκολίες στην ένταξη των ασυνόδευτων παιδιών στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας. Στην πρώτη συνάντηση συζητήθηκαν ζητήματα, όπως οι θεσμικές ελλείψεις του συστήματος υποδοχής/προστασίας ασυνόδευτων ανηλίκων και η διστακτικότητα στην αναδοχή ασυνόδευτων παιδιών, ενώ στη δεύτερη συνάντηση οι ευρύτερες θεσμικές ελλείψεις του συστήματος αναδοχής, αλλά και η έλλειψη γνώσεων και εκπαίδευσης/ενημέρωσης για την αναδοχή. Σκοπός της τελευταίας συνάντησης ήταν ο καθορισμός των βημάτων που πρέπει να γίνουν σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο χρονικό διάστημα για την επίτευξη των σχετικών στόχων μέσω της διατύπωσης προτάσεων πολιτικής από τους εμπλεκόμενους φορείς.

Τα συμπεράσματα και οι προτάσεις από τις τράπεζες εργασίας παρουσιάστηκαν συνοπτικά σε συνέδριο αφιερωμένο στην Παγκόσμια Ημέρα Αναδοχής το οποίο διοργάνωσε το ΚΜΟΠ στις 31/5/2022 και αποτυπώνονται αναλυτικά στο παρόν προγραμματικό έγγραφο χάραξης πολιτικής (programming policy document) με τη στήριξη των συμμετεχόντων οργανισμών. Απώτερος στόχος του εγγράφου αυτού είναι η συνεργατική αναγνώριση των προβλημάτων και η αμοιβαία έγκριση των παρεμβάσεων για την επίλυσή τους, οι οποίες αναμένονται να διευκολύνουν την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη υιοθέτηση των σχετικών προτάσεων και πρακτικών για τη βέλτιστη συμμετοχή των ασυνόδευτων παιδιών στον θεσμό της αναδοχής στην Ελλάδα.

Δυσκολίες και προβλήματα στην αναδοχή ασυνόδευτων ανηλίκων

Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων, οι εκπρόσωποι των οργανισμών διαπίστωσαν σημαντικά κενά και προκλήσεις σε πολλαπλά επίπεδα τόσο στην υλοποίηση της αναδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων όσο και στην ευρύτερη λειτουργία του θεσμού. Συγκεκριμένα, αναφέρθηκαν δυσκολίες στο κομμάτι της πληροφόρησης και ενημέρωσης, της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, καθώς και τεχνικές και πρακτικές δυσκολίες. Παράλληλα, διαφάνηκαν θεσμικές ελλείψεις, αλλά και η απουσία ενός μακροπρόθεσμου σχεδιασμού για την αναδοχή στην Ελλάδα.

Αρχικά, σε σχέση με την έλλειψη πληροφόρησης και ενημέρωσης, φαίνεται πως αφορά όλα τα εμπλεκόμενα μέρη στην εναλλακτική οικογενειακή φροντίδα/ αναδοχή: επαγγελματίες, υποψήφιους ανάδοχους γονείς, βιολογικούς γονείς και παιδιά. Οι επαγγελματίες που συμμετείχαν στις τράπεζες εργασίας εξέφρασαν ότι συχνά δεν έχουν επαρκή πληροφόρηση και ενημέρωση για τυχόν

δράσεις και πρωτοβουλίες που αφορούν την υλοποίηση της αναδοχής και τα ασυνόδευτα παιδιά. Οι πληροφορίες αυτές μπορεί να είναι διαθέσιμες, αλλά ίσως να μην κοινοποιούνται στους άμεσα ενδιαφερόμενους. Για παράδειγμα, οι περισσότεροι συμμετέχοντες δεν γνώριζαν για τη σύσταση ομάδας εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας. Ακόμα ένα παράδειγμα, είναι το ότι υπάρχει πλέον σταθερή αποτύπωση των στοιχείων για τις αναδοχές και υιοθεσίες στο raid.gov.gr, αλλά δεν αναλύονται ξεχωριστά τα δεδομένα που αφορούν τα ασυνόδευτα ανήλικα.

Η έλλειψη πληροφόρησης αφορά επίσης και τους βιολογικούς γονείς των ασυνόδευτων ανηλίκων, καθώς και τους ανάδοχους γονείς. Οι πρώτοι, στην περίπτωση των ασυνόδευτων και

χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών, συχνά βρίσκονται στην χώρα καταγωγής του παιδιού και η επικοινωνία μαζί τους σχετικά με το θέμα της αναδοχής μπορεί να είναι ιδιαίτερα δύσκολη. Έτσι, οι βιολογικοί γονείς, λόγω και του διαφορετικού πολιτισμικού τους υποβάθρου, μπορεί να δυσκολεύονται να κατανοήσουν πώς το παιδί τους μπορεί να έφτασε στην Ελλάδα να διέμεινε σε ένα camp, στη συνέχεια να πέρασε σε δομή φιλοξενίας και τέλος, να περιέλθει στη φροντίδα αναδόχων και μάλιστα, σε διαφορετικές περιοχές της χώρας. Ταυτόχρονα, μπορεί να αγωνιούν για το τι μπορεί να συνεπάγεται η αναδοχή του παιδιού τους από μία οικογένεια στην Ελλάδα σε επίπεδο διατήρησης της πολιτισμικής του ταυτότητας. Όσον αφορά τους υποψήφιους ανάδοχους και αυτοί παρουσιάζουν έλλειμμα πληροφοριών, καθώς συχνά αγνοούν ότι το παιδί που μπορεί να αναλάβουν ενδεχομένως να έχει διαφορετικό από τους ίδιους υπόβαθρο. Πολύ συχνά, οι ανάδοχοι δεν γνωρίζουν ότι το παιδί μπορεί να είναι πρόσφυγας, μετανάστης-ρια, Ρομά, ότι μπορεί να έχει διαφορετικό χρώμα δέρματος, πολιτισμικό και θρησκευτικό υπόβαθρο. Παράλληλα, πολλοί ανάδοχοι γονείς αγνοούν ότι το παιδί που θα αναλάβουν δεν είναι ορφανό, αλλά πιθανότατα διαθέτει βιολογική οικογένεια με την οποία χρειάζεται να είναι σε επαφή τόσο το ίδιο όσο και εκείνοι ως ανάδοχοι γονείς.

Προχωρώντας στο επίπεδο εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, διαπιστώθηκαν επίσης κενά που αφορούν όλες τις προαναφερθείσες ομάδες. Αρχικά, οι επαγγελματίες των δομών φιλοξενίας έχουν λάβει μία εκπαίδευση για την υλοποίηση των αναδοχών των ασυνόδευτων παιδιών, ωστόσο όπως ανέφεραν χρειάζονται περαιτέρω καθοδήγηση και υποστήριξη σε πιο συγκεκριμένα θέματα, όπως το πώς προσεγγίζουμε την αναδοχή με τα παιδιά, πώς θίγεται το θέμα με τους βιολογικούς γονείς, κ.ά. Οι επαγγελματίες των φορέων εποπτείας χρειάζονται και αυτοί διαρκή επιμόρφωση, καθώς μπορεί να γνωρίζουν τις σχετικές διαδικασίες για την υλοποίηση της αναδοχής, αλλά δεν έχουν προηγούμενη εμπειρία με

ασυνόδευτα παιδιά. Σε σχέση με αυτό, έχουν πραγματοποιηθεί ορισμένες επιμορφώσεις για το προφίλ των ασυνόδευτων, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, το τραύμα, αλλά όσο προχωρούν οι αναδοχές των ασυνόδευτων και εντοπίζονται νέες προκλήσεις απαιτείται να υπάρχει συνέχεια σε αυτές τις επιμορφώσεις. Τέλος, η συνεχής εκπαίδευση είναι αναγκαία και για τους ανάδοχους γονείς οι οποίοι χρειάζονται συνεχή πλαισίωση και υποστήριξη για να ανταποκριθούν στο γονεϊκό τους ρόλο.

Αλλα προβλήματα που ανέφεραν οι συμμετέχοντες στις τράπεζες εργασίας σχετίζονταν με τεχνικές και πρακτικές δυσκολίες που αφορούν κυρίως τη χρήση του πληροφοριακού συστήματος www.anynet.gr. Το βασικότερο από αυτά είναι ότι δίνεται η δυνατότητα ταυτόχρονης αίτησης για αναδοχή και για υιοθεσία, κάτι το οποίο είναι ιδιαίτερα προβληματικό γιατί οι γονείς προτιμούν συνήθως την υιοθεσία. Άλλες δυσκολίες είναι η έλλειψη κριτηρίων για το συνταίριασμα γονέων και παιδιών, καθώς το σύστημα διαβάζει ορισμένα βασικά στοιχεία όπως η ηλικία του παιδιού ενώ άλλα κριτήρια απουσιάζουν πλήρως. (π.χ. καθεστώς ασυνόδευτου, ύπαρξη αδερφών, γεωγραφική περιοχή κτλ.) Το γεγονός αυτό δυσχεραίνει τους επαγγελματίες στο έργο τους, καθώς αιτήσεις αναδοχής περνούν το πρώτο στάδιο έγκρισης για να αποδειχθεί τελικά ότι δεν μπορούν να προχωρήσουν σε συνταίριασμα λόγω του ότι δεν έχουν ληφθεί υπόψη τα υπόλοιπα κριτήρια. Έτσι, δυσκολεύει και καθυστερεί η αποκατάσταση των παιδιών σε οικογένειες. Οι επαγγελματίες μετέφεραν επίσης ότι και οι υποψήφιοι ανάδοχοι αντιμετωπίζουν τεχνικές δυσκολίες στη χρήση της πλατφόρμας. Συνεπώς, το πληροφοριακό σύστημα χρήζει αναβάθμισης για την αποτελεσματική λειτουργία του.

Δυσκολίες και προβλήματα στην αναδοχή ασυνόδευτων ανηλίκων

Οι συμμετέχοντες οργανισμοί αναφέρθηκαν ακόμα σε θεσμικές ελλείψεις, οι οποίες παρεμποδίζουν τόσο την απρόσκοπτη υλοποίηση των αναδοχών ασυνόδευτων ή μη ανηλίκων όσο και την αποτελεσματική μεταπαρακολούθησή τους. Σε αυτές ανήκει η έλλειψη ευαισθητοποίησης για την αναδοχή στην Ελλάδα και η έλλειψη ενδιαφερόμενων ανάδοχων γονέων, καθώς και η απουσία ενιαίου πλαισίου παιδικής προστασίας και ο διαχωρισμός του συστήματος των ασυνόδευτων από τα γηγενή παιδιά που βρίσκονται σε μονάδες παιδικής προστασίας. Μία ακόμα σοβαρή έλλειψη όσον αφορά τα ασυνόδευτα παιδιά είναι το τρέχον κενό που υπάρχει στο κομμάτι της εκπροσώπησης των ασυνόδευτων ανηλίκων μέσω του θεσμού της επιτροπείας που εμποδίζει τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος των παιδιών σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης της αναδοχής. Επιπρόσθετα, οι επαγγελματίες που συμμετείχαν στις τράπεζες εργασίας ανέφεραν σοβαρές ελλείψεις στην εποπτεία και τη μεταπαρακολούθηση των ολοκληρωμένων αναδοχών λόγω αυξημένου φόρτου εργασίας των φορέων εποπτείας.

Τέλος, σημαντικά κενά διαπιστώθηκαν στο κομμάτι του μακροπρόθεσμου σχεδιασμού τόσο όσον αφορά την παιδική προστασία όσο και την αναδοχή κυρίως αυτή της ομάδας των ασυνόδευτων ανηλίκων. Οι συμμετέχοντες ανέφεραν

ότι πρέπει να υπάρξει ένα πλάνο υλοποίησης σε βάθος χρόνου για θέματα όπως η στρατηγική προσέλευση ομοεθνών οικογενειών ή οικογενειών με μεταναστευτικό/προσφυγικό υπόβαθρο ως υποψήφιων ανάδοχων γονέων για τα ασυνόδευτα παιδιά. Ακόμα, έγινε λόγος και για τις απαιτούμενες δράσεις ένταξης των ασυνόδευτων παιδιών στην ελληνική κοινωνία και για την ανάγκη δημιουργίας δομών και υπηρεσιών για την επίτευξή της. Συνεπώς, πρέπει να υπάρχει μακρόπνοη πρόβλεψη και σχεδιασμός, καθώς η παιδική προστασία δεν σταματά στην πρώτη ή μέση παιδική ηλικία, αλλά εκτείνεται μέχρι την ηλικία των 18 ετών.

Προτάσεις χάραξης πολιτικής

Μετά την διαπίστωση των παραπάνω προκλήσεων και δυσκολιών, οι συμμετέχοντες στις τράπεζες εργασίας οργανισμοί προχώρησαν στον καθορισμό των αναγκαίων βημάτων που πρέπει να γίνουν σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο χρονικό διάστημα για την αντιμετώπισή τους. Συγκεκριμένα, οι οργανισμοί κατέληξαν συνολικά σε οκτώ προτάσεις οι οποίες εμπίπτουν τόσο σε επίπεδο χάραξης πολιτικής όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο. Οι προτάσεις και τα σχετικά με αυτές υποστηρικτικά δεδομένα παρατίθενται παρακάτω.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Οι τέσσερις πρώτες προτάσεις τοποθετούνται σε επίπεδο πολιτικής και αφορούν τόσο μέτρα για την αποϊδρυματοποίηση των ασυνόδευτων παιδιών, την προώθηση της ένταξής τους στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας, όσο και την αποτελεσματική στήριξη του θεσμού της αναδοχής και των ανάδοχων γονέων από την πλευρά της πολιτείας.

ΑΜΕΣΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΗΛΙΚΙΑΣ ΑΝΩ ΤΩΝ 12 ΕΤΩΝ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΝΑΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Με βάση τα πιο πρόσφατα στατιστικά της Ειδικής Γραμματείας Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, ο εκτιμώμενος αριθμός ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών που βρίσκονται αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα είναι 2,095, εκ των οποίων μόλις το 7% είναι ηλικίας κάτω των 14 ετών.¹ Ωστόσο, αυτή τη στιγμή έχουν ενταχθεί στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας, 10 δομές ασυνόδευτων ανηλίκων. Από αυτές, οι 7 δομές έχουν εγγραφεί 73 ασυνόδευτους ανηλίκους ηλικίας έως 12 ετών. Αυτό

¹ <https://migration.gov.gr/asynodeyta-anilika-stoicheia-ioynioy-2022/>

σημαίνει ότι εκ των πραγμάτων, η πλειοψηφία των ασυνόδευτων ανηλίκων δεν έχει ακόμα τη δυνατότητα να συμμετάσχει σε εναλλακτικές μορφές οικογενειακής φροντίδας.

Οι επαγγελματίες που συμμετείχαν στις τράπεζες εργασίας του ΚΜΟΠ εξέφρασαν ότι η παραπάνω συνθήκη προκαλεί διακρίσεις εντός των ίδιων των δομών φιλοξενίας όπου ορισμένοι από τους ανηλίκους έχουν ενταχθεί στο σύστημα και κάποιιοι άλλοι όχι. Επιπρόσθετα, αναφέρθηκαν και περιπτώσεις όπου δεν μπορεί να προχωρήσει η αναδοχή ασυνόδευτων ανηλίκων μικρότερης ηλικίας επειδή έχουν περασμένα στο σύστημα αδέρφια μεγαλύτερης ηλικίας. Μάλιστα, αξίζει να σημειωθεί ότι αυτή τη στιγμή υπάρχουν

περιπτώσεις ασυνόδευτων παιδιών τα οποία έχουν λάβει το καθεστώς πρόσφυγα στην Ελλάδα και δεν έχουν κάποια νομική υπόθεση που εκκρεμεί, επομένως και μπορούν δυναμικά να υιοθετηθούν από ενδιαφερόμενες οικογένειες. Δεδομένου ότι η υιοθεσία είναι πιο ελκυστική για τους περισσότερους ενδιαφερόμενους γονείς, η αποκατάσταση των παιδιών αυτών σε μία οικογένεια θα ήταν περισσότερο πιθανή σε σύγκριση με την αναδοχή τους. Καθώς όμως η ηλικία τους είναι συχνά άνω των 12 ετών, αποκλείονται αυτόματα και από την υιοθεσία.

ΕΥΚΑΙΡΙΑ

Είναι γνωστό ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας, έχει δρομολογήσει και προχωρά με σταδιακό τρόπο την ένταξη των παιδιών αυτών στο σύστημα (Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, 2022). Το γεγονός αυτό φανερώνει τη βούληση της πολιτείας να παρέχει ίσες ευκαιρίες στα ασυνόδευτα παιδιά ώστε να έχουν κι εκείνα πρόσβαση στην οικογενειακή φροντίδα και τους θεσμούς της αναδοχής και υιοθεσίας. Συγκεκριμένα, η πρώτη ομάδα που εντάχθηκε ήταν τα παιδιά από 0 έως 12 ετών, ενώ στη συνέχεια θα ενταχθεί η ομάδα 12 έως 15 ετών και στο τελευταίο στάδιο, η ομάδα 15 ετών και άνω η οποία έχει την εναλλακτική της διαμονής σε διαμερίσματα ημιαυτόνομης διαβίωσης. Στόχος της σταδιακής ένταξης είναι να προετοιμαστεί το σύστημα και να εντοπιστούν ανάγκες που θα προκύψουν.

Ωστόσο, η καθυστέρηση της ένταξης των ασυνόδευτων παιδιών ηλικίας άνω των 12 ετών είναι αισθητή διαχρονικά και παραμένει ακόμα και μετά την υπογραφή του Μνημόνιου Συνεργασίας το

Νοέμβριο του 2021¹. Σε όλο αυτό το χρονικό διάστημα, οι αναδοχές ασυνόδευτων που έχουν υλοποιηθεί είναι ελάχιστες και τα παιδιά ανεξαρτήτως ηλικίας παραμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα σε δομές φιλοξενίας ή ακόμα χειρότερα, βιώνουν πολλαπλές εναλλαγές και μεταβάσεις από τη μία δομή φιλοξενίας στην άλλη. Είναι πλέον γνωστό ότι ο ιδρυματισμός των παιδιών, ακόμα και στις περιπτώσεις δομών που παρέχουν φροντίδα υψηλής ποιότητας, βλάπτει την ομαλή γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική τους ανάπτυξη (Eurochild, 2020).

ΠΡΟΤΑΣΗ

Η πρόταση των οργανισμών που συμμετείχαν στις συναντήσεις ήταν να προχωρήσει άμεσα η καταγραφή και η πλήρης ένταξη των ασυνόδευτων παιδιών στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας. Αυτή τη στιγμή το 93% των ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών που βρίσκονται στην Ελλάδα αποκλείονται αυτόματα λόγω της ηλικίας τους από τον θεσμό της αναδοχής και της υιοθεσίας. Έτσι, στερούνται την ευκαιρία εξατομικευμένης φροντίδας και προσοχής που μόνο η εναλλακτική οικογενειακή φροντίδα μπορεί να τους προσφέρει. Σαφέστατα βέβαια, είναι γνωστό ότι το ενδιαφέρον για αναδοχή παιδιών ηλικίας άνω των εννέα ετών είναι ιδιαίτερα μειωμένο στη χώρα μας είτε μιλάμε για γηγενή παιδιά είτε για παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες-ριες, κάτι που αναπόφευκτα οδηγεί τα παιδιά αυτής της ηλικίας σε μακροχρόνιο ιδρυματισμό. Συνεπώς, η πρόταση για άμεση και πλήρη ένταξη όλων των ασυνόδευτων παιδιών στο σύστημα έχει νόημα μόνο με την ταυτόχρονη πραγματοποίηση μίας εκστρατείας ευαισθητοποίησης για την αναδοχή, πρόταση που θα συζητηθεί αναλυτικά παρακάτω.

¹ <https://ypergasias.gov.gr/ypografi-mnimoniou-synergasias-metaxy-tou-ypourgeiou-ergasias-kai-koinonikon-ypotheseon-kai-tis-ypatis-armosteias-ton-inomenon-ethnon-gia-tous-prosfyges/>

Προτάσεις χάραξης πολιτικής

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΔΟΧΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΕ ΑΥΤΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΩΝ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Ο νόμος 4538/2018 «Μέτρα για την προώθηση των θεσμών της αναδοχής και υιοθεσίας και άλλες διατάξεις» θεσπίζει για πρώτη φορά στην Ελλάδα το θεσμό της επαγγελματικής αναδοχής με τις διατάξεις των άρθρων 16 και 17. Ο θεσμός της επαγγελματικής αναδοχής προβλέπεται για τις περιπτώσεις παιδιών των οποίων η τοποθέτηση σε αναδοχή κρίνεται εξαιρετικά δύσκολη, όπως είναι παιδιά ΑμεΑ ή παιδιά με ψυχικές διαταραχές. Με βάση το άρθρο 16, οι επαγγελματίες ανάδοχοι γονείς αμείβονται με μηνιαία αντιμισθία και τους παρέχεται ασφαλιστική κάλυψη ασθένειας και συντάξεως. Στο ίδιο άρθρο αναφέρεται ότι «με κοινή απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και του Υπουργού Οικονομικών, έπειτα από γνώμη του Ε.Σ.Αν.Υ, ρυθμίζονται τα σχετικά με την σύσταση και τήρηση ειδικού μητρώου επαγγελματιών αναδόχων, την μηνιαία αντιμισθία, την υγειονομική και ασφαλιστική κάλυψη, τα ειδικά προγράμματα εκπαίδευσης αυτών καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη ρύθμιση του παρόντος άρθρου». Ωστόσο, η απαιτούμενη Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) για την υλοποίηση της επαγγελματικής αναδοχής που θα ρύθμιζε τα

παραπάνω θέματα δεν έχει εκδοθεί μέχρι σήμερα. Κατά συνέπεια, το άρθρο δεν μπορεί να ισχύσει μέχρι να εκδοθεί η εν λόγω απόφαση και ως εκ τούτου, η επαγγελματική αναδοχή δεν υλοποιείται στην Ελλάδα.

ΕΥΚΑΙΡΙΑ

Το μοντέλο της επαγγελματικής αναδοχής εφαρμόζεται με επιτυχία μεταξύ άλλων σε ΗΠΑ, Γαλλία, Φιλανδία, Ολλανδία, Σκωτία, Πολωνία, Ουγγαρία, Αυστρία και Ιταλία (Laklija, 2011 · Πολύζου, 2001). Σε πολλά κράτη που υλοποιείται η επαγγελματική αναδοχή, αυτή συνιστά ουσιώδες μέτρο για την αντιμετώπιση του ιδρυματισμού των παιδιών και την παροχή επαρκούς και σταθερής φροντίδας σε παιδιά τα οποία μπορεί να μην αναλαμβάνονται εύκολα από μη επαγγελματίες αναδόχους (Πολύζου, 2001). Ο θεσμός μπορεί να συμβάλει στην ποιοτική ανάληψη της φροντίδας παιδιών με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως είναι και τα παιδιά πρόσφυγες/μετανάστες-ριες. Ως εκ τούτου, ο περιορισμός της επαγγελματικής αναδοχής μόνο για παιδιά με αναπηρία ή σοβαρές ψυχικές διαταραχές σύμφωνα με το άρθρο 16, ενδέχεται να στερεί τα παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες-ριες

από επαγγελματίες αναδόχους που μπορούν να τα υποστηρίξουν αποτελεσματικά, διαθέτοντας την κατάλληλη εκπαίδευση και δεξιότητες.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η ανάγκη για επαγγελματική αναδοχή βασίζεται στα παρακάτω επιχειρήματα. Αρχικά, υπάρχει ανεπάρκεια «παραδοσιακών» ανάδοχων οικογενειών, λόγω της αυξανόμενης συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και των αλλαγών στο οικογενειακό δίκαιο. Επιπλέον, η αύξηση των τιμών των ακινήτων και των ενοικίων στις αστικές περιοχές της Ευρώπης σημαίνει ότι πολλές οικογένειες εξαρτώνται από το εισόδημα και των δύο συντρόφων. Έτσι, πολλές οικογένειες δεν έχουν χρόνο, χώρο ή οικονομικά μέσα για να αναλάβουν ένα ανάδοχο παιδί (European Commission, 2021). Κάτι τέτοιο, ισχύει και για την αναδοχή ασυνόδευτων παιδιών τα οποία μάλιστα έχουν αυξημένες ανάγκες, τόσο σε επίπεδο παροχής ψυχολογικής υποστήριξης λόγω των τραυματικών τους εμπειριών, όσο και σε επίπεδο διερμηνείας και εκμάθησης της γλώσσας, καθώς συνήθως δεν μιλούν την ελληνική γλώσσα. Συνεπώς, τα ασυνόδευτα παιδιά θα επωφελούνταν από την παροχή επαγγελματικής αναδοχής, ιδιαίτερα λαμβάνοντας υπόψη το ότι υπάρχει στην Ελλάδα μία γενική έλλειψη ανάδοχων γονέων. Πόσο μάλλον όταν αναφερόμαστε σε ασυνόδευτα παιδιά, ο αριθμός ανάδοχων που θα επιθυμούσαν να αναλάβουν την υποστήριξη τους και μάλιστα για βραχύχρονο χρονικό διάστημα είναι ακόμα πιο μειωμένος.

Επιπρόσθετα, ένας ακόμα λόγος για την προώθηση της επαγγελματικής αναδοχής είναι ότι οι απαιτήσεις τόσο των παιδιών όσο και των ιδρυμάτων που είναι υπεύθυνα για την τοποθέτησή τους σε ανάδοχες οικογένειες έχουν αλλάξει. Παλαιότερα τα μικρότερα παιδιά τοποθετούνταν σε ανάδοχες οικογένειες και τα μεγαλύτερα, τα οποία αντιμετώπιζαν και πιο σύνθετες δυσκολίες, πήγαιναν σε ιδρύματα φιλοξενίας. Πλέον, κατά κύριο λόγο βάσει της πρωτοβουλίας της ΕΕ για την αποϊδρυματοποίηση, οι ανάδοχες οικογένειες είναι μία επιλογή για κάθε παιδί. Όμως, ακόμα και οικογένειες που μπορεί να διαθέτουν τους απαιτούμενους πόρους, συχνά δυσκολεύονται να αντιμετωπίσουν τα πολυσύνθετα προβλήματα των μεγαλύτερων ηλικιακά ανάδοχων παιδιών που διαθέτουν βιολογική οικογένεια, αν δεν έχουν κάποια προηγούμενη ειδική

κατάρτιση ή υποστήριξη στην τέλεση του ρόλου τους.

Ένα τελευταίο επιχείρημα για την προώθηση της επαγγελματικής αναδοχής είναι το μικρότερο οικονομικό της κόστος για το κράτος. Συγκεκριμένα, σχετικές έρευνες σε Ρουμανία, Ουκρανία, Μολδαβία και Ρωσία, δείχνουν ότι η ιδρυματική φροντίδα παιδιών ανεξαρτήτως ηλικίας είναι έξι φορές πιο δαπανηρή σε σχέση με την παροχή κοινοτικών υπηρεσιών σε ευάλωτες οικογένειες, τρεις φορές πιο ακριβή σε σύγκριση με την επαγγελματική αναδοχή και δύο φορές πιο ακριβή από τις κοινοτικές στεγαστικές δομές μικρών ομάδων (Carter, 2005). Έτσι, η προώθηση της επαγγελματικής αναδοχής αφενός, προωθεί την αποϊδρυματοποίηση των παιδιών και αφετέρου, έχει μικρότερο οικονομικό κόστος σε σύγκριση με άλλες εναλλακτικές μορφές φροντίδας.

ΠΡΟΤΑΣΗ

Η άμεση εφαρμογή της επαγγελματικής αναδοχής θα συνέδραμε στην αντιμετώπιση όλων των παραπάνω ζητημάτων στην αναδοχή και δη στην αναδοχή ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα που κρίνεται ακόμα δυσκολότερη. Συνεπώς, απαιτείται η τροποποίηση του άρθρου 16 ώστε να συμπεριλαμβάνει τα ασυνόδευτα παιδιά ως δυνητικά ωφελούμενα από την επαγγελματική φροντίδα μαζί με τα παιδιά ΑμεΑ και τα παιδιά με ψυχικές διαταραχές. Η επαγγελματική αναδοχή θα μπορούσε να δώσει λύση σε προβλήματα, όπως είναι ο μικρός αριθμός αιτήσεων αναδοχής από ενδιαφερόμενους ανάδοχους γονείς, η δυσκολία αναδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων λόγω μη εξοικείωσης του ελληνικού πληθυσμού με το διαφορετικό πολιτισμικό τους υπόβαθρο και λόγω των αυξημένων ψυχοκοινωνικών δυσκολιών που αυτοί αντιμετωπίζουν, αλλά και της μη επαρκούς προετοιμασίας και εκπαίδευσης των υποψήφιων ανάδοχων γονέων για τέτοιου βαθμού δυσκολίες. Χρειάζεται να γίνει άμεσα η δημοσίευση της ΚΥΑ που θα ορίζει με σαφή τρόπο την εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση των επαγγελματιών ανάδοχων, τις επαγγελματικές άδειες, τα προσόντα, το καθεστώς εργασίας και την εποπτεία του θεσμού, με ιδιαίτερη αναφορά στα προσόντα των επαγγελματιών ανάδοχων συγκεκριμένα για ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες-ριες.

Προτάσεις χάραξης πολιτικής

ΠΑΡΟΧΗ ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΟΧΗ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Με βάση τα πιο πρόσφατα στατιστικά στοιχεία του πληροφοριακού συστήματος www.anynet.gr για το Α' Τρίμηνο του 2022, υπάρχουν 602 ανήλικοι-ες προς αναδοχή που διαβιούν σε μονάδες παιδικής προστασίας στην Ελλάδα. Ο παραπάνω αριθμός συμπεριλαμβάνει και ασυνόδευτα ανήλικα τα οποία διαμένουν στις σχετικές δομές φιλοξενίας που είχαν ενταχθεί μέχρι εκείνο το διάστημα στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι την ίδια χρονική περίοδο έγιναν μόλις 377 αιτήσεις αναδοχής από ενδιαφερόμενους υποψήφιους αναδόχους έναντι 2,332 αιτήσεων για υιοθεσία, ενώ αντίστοιχα μόλις 103 παιδιά βρίσκονταν προς υιοθεσία (Paidi.gov.gr, 2022). Αν και προς το παρόν δεν μπορούν να εξαχθούν από το σύστημα συγκεντρωτικά στοιχεία που να αφορούν αποκλειστικά τις αναδοχές ασυνόδευτων ανηλίκων, η εικόνα που μετέφεραν οι επαγγελματίες που συμμετείχαν στις τράπεζες εργασίας ήταν αποκαρδιωτική, καθώς η πλειοψηφία δεν είχε καταφέρει να προχωρήσει σε συνταίριασμα κάποιου παιδιού με υποψήφιους ανάδοχους γονείς. Συνεπώς, παρόλο που υπάρχει πληθώρα παιδιών ασυνόδευτων ή μη τα οποία αυτή τη στιγμή διαβιούν

σε ιδρύματα και θα μπορούσαν να επωφεληθούν από εναλλακτικές μορφές οικογενειακής φροντίδας, δυστυχώς δεν υπάρχει επαρκής αριθμός ανάδοχων γονέων ή οικογενειών για την αποκατάστασή τους. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει αφενός, την απουσία μίας κουλτούρας αναδοχής στην Ελλάδα, θέμα το οποίο θα συζητηθεί αναλυτικά παρακάτω και αφετέρου, την ανάγκη παροχής επιπρόσθετων κινήτρων σε ανάδοχους γονείς και τη λήψη περαιτέρω μέτρων για τη διευκόλυνσή τους, αλλά την αποτελεσματική στήριξη και ενίσχυση του θεσμού. Ιδιαίτερα λαμβάνοντας υπόψη το μειωμένο ενδιαφέρον για την αναδοχή ασυνόδευτων παιδιών, τα κίνητρα για ανάδοχους που επιθυμούν να αναλάβουν τη φροντίδα τους θα έπρεπε να είναι αυξημένα. Η παροχή κινήτρων και διευκολύνσεων είναι αναγκαία και σε καμία περίπτωση δεν αναιρεί το γνήσιο κίνητρο των υποψήφιων ανάδοχων γονέων, ενώ επίσης η συνεχής εποπτεία της αναδοχής μπορεί να διασφαλίσει ότι το ανάδοχο παιδί απολαμβάνει ποιοτικές συνθήκες διαβίωσης.

ΕΥΚΑΙΡΙΑ

Οι διατάξεις του άρθρου 12 «Παροχές και διευκολύνσεις σε ανάδοχους γονείς» του νόμου 4538/2018, όπως τροποποιήθηκε μέσω του άρθρου 137 του νόμου 4808/2021, ορίζουν τις παροχές της ελληνικής πολιτείας προς τους ανάδοχους γονείς, αναγνωρίζοντας με αυτό τον τρόπο το δύσκολο έργο που επιτελούν και λαμβάνοντας μέτρα για την στήριξη τους. Ενδεικτικά, μέχρι την ενηλικίωση του ανάδοχου παιδιού παρέχεται οικονομική ενίσχυση¹ στους ανάδοχους γονείς που ξεκινά από τα 325€ και μπορεί να φτάσει μέχρι τα 1200€, η οποία δύναται υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις να συνεχιστεί και μετά την ενηλικίωση. Η οικονομική ενίσχυση απαλλάσσεται από κάθε φόρο, τέλος ή εισφορά ή κράτηση υπέρ του Δημοσίου ή τρίτου. Επιπλέον, οι ανάδοχοι γονείς δικαιούνται τις ίδιες άδειες που αφορούν τη φροντίδα και ανατροφή του ανηλικού με τους φυσικούς γονείς, καθ' όλη τη διάρκεια της αναδοχής.

Όσον αφορά τα ανάδοχα παιδιά καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά από τον ασφαλιστικό φορέα των ανάδοχων γονέων για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναδοχή, ενώ αν δεν υπάρχει ασφάλιση καλύπτονται από τις διατάξεις που αφορούν στην υγειονομική κάλυψη ανασφάλιστων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Ταυτόχρονα, η δομή παιδικής προστασίας και φροντίδας, στην οποία διαβίωσε ο/η ανήλικος-η πριν την αναδοχή, δύναται επίσης να διαθέτει αναγκαία φάρμακα, υγειονομικό υλικό και άλλες παροχές, αναγκαίες για τη διασφάλιση της καλής σωματικής και ψυχικής υγείας του παιδιού. Τέλος, τα ανάδοχα παιδιά έχουν προτεραιότητα στην εγγραφή και δωρεάν φοίτηση σε βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς, παιδικές κατασκηνώσεις και φοιτητικές εστίες.

¹ <https://opeka.gr/oikogeneies/epidoma-anadochis/plirofories/>

ΠΡΟΤΑΣΗ

Τα παραπάνω μέτρα βρίσκονται προς την σωστή κατεύθυνση και αποτελούν εξαιρετικά σημαντικές διευκολύνσεις προς τους ανάδοχους γονείς ώστε να ανταποκριθούν με επάρκεια στο γονεϊκό τους ρόλο. Ωστόσο, δεν μπορεί να παραλειφθεί το γεγονός ότι τα ασυνόδευτα παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες-

ριες είναι μία ιδιαίτερη ομάδα παιδιών με αυξημένες ανάγκες και ευαλωτότητα και η τοποθέτησή τους σε αναδοχή φέρει σημαντικές προκλήσεις για τους γονείς που καλούνται να τις αντιμετωπίσουν. Σε αυτές συμπεριλαμβάνονται οι τραυματικές εμπειρίες αυτών των παιδιών και οι ψυχосυναισθηματικές δυσκολίες που μπορεί να παρουσιάζουν, οι συχνά πολύπλοκες νομικές τους υποθέσεις και εκκρεμότητες, η έλλειψη γνώσης της ελληνικής γλώσσας και οι δυσκολίες ένταξης και προσαρμογής τους στην ελληνική κοινωνία.

Όλα τα παραπάνω απαιτούν αυξημένες δαπάνες από τους ανάδοχους, ενώ οι δημόσιες υπηρεσίες συχνά δεν διαθέτουν τους απαραίτητους υλικούς και ανθρώπινους πόρους (π.χ., διερμηνείς, πολιτισμικούς διαμεσολαβητές) για την εξειδικευμένη αντιμετώπιση των αναγκών των ασυνόδευτων παιδιών. Συνεπώς, προτείνεται αυξημένη οικονομική ενίσχυση για τους ανάδοχους που επιλέγουν να αναλάβουν τη φροντίδα ενός παιδιού που φέρει την ταυτότητα ασυνόδευτου ή χωρισμένου από την οικογένειά του παιδιού πρόσφυγα, μετανάστη-ριας. Επίσης, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την ψυχολογική στήριξη των ανάδοχων παιδιών, ασυνόδευτων ή μη, θα έπρεπε να υπάρχει πρόβλεψη για προτεραιότητα στην δωρεάν εξυπηρέτηση τους από δημόσιες δομές ψυχολογικής στήριξης (ψυχιατρικά τμήματα νοσοκομείων, κέντρα ψυχικής υγείας, κέντρα ημέρας, ιατροπαιδαγωγικά κέντρα, κινητές μονάδες κ.ά.). Τέλος, ένα ακόμα μέτρο στήριξης των ανάδοχων γονέων ασυνόδευτων παιδιών θα μπορούσε να αποτελέσει η παροχή ενός οικονομικού για τη ρύθμιση τυχόν νομικών εκκρεμοτήτων των παιδιών αυτών (π.χ., οικογενειακή επανένωση). Όπως αναφέρθηκε στις συναντήσεις με οργανισμούς, όταν ένα παιδί φεύγει από τη δομή φιλοξενίας, πλέον η αρμοδιότητα της νομικής του υπόθεσης περνάει στην αναδοχή οικογένεια. Ωστόσο, οι επαγγελματίες συνεχίζουν καλή τη πίστη να διαχειρίζονται τα νομικά θέματα των παιδιών ώστε να μην μείνουν μετέωρα με ό,τι αυτό συνεπάγεται για το φόρτο εργασίας τους και τη διαθεσιμότητά τους για τις υποθέσεις των νέων παιδιών που έρχονται να καλύψουν τις κενές θέσεις στις δομές.

Προτάσεις χάραξης πολιτικής

ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗ ΕΙΔΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ/ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΑΝΑΔΟΧΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Με βάση τα πιο πρόσφατα στατιστικά στοιχεία του πληροφοριακού συστήματος www.anynet.gr για το Α' Τρίμηνο του 2022, υπάρχουν 1,482 ανήλικοι στη χώρα μας σε δομές παιδικής προστασίας οι οποίοι είναι ενταγμένοι στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων (Paidi.gov.gr, 2022). Όπως προαναφέρθηκε, στον αριθμό αυτό συμπεριλαμβάνονται επίσης ασυνόδευτοι ανήλικοι που διαμένουν στις δομές φιλοξενίας που έχουν ενταχθεί μέχρι αυτή τη στιγμή στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας (Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, 2022). Όσον αφορά την αναγκαιότητα της εκπαίδευσης των υποψήφιων αναδόχων, είναι αδιαμφισβήτητο ότι τα παιδιά τα οποία αποκαθίστανται σε οικογενειακό περιβάλλον μέσω των θεσμών της αναδοχής ή της υιοθεσίας, απαιτούν αυξημένη φροντίδα προκειμένου να διασφαλιστεί η ομαλή ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη. Τις περισσότερες φορές τα παιδιά αυτά έχουν στερηθεί προστασίας και έχουν βιώσει παραμέληση και κακοποίηση, ενώ η διαβίωσή τους σε ιδρυματικές συνθήκες επιτείνει τις δυσκολίες που έχουν να αντιμετωπίσουν. Σε σχέση με τα ασυνόδευτα ανήλικα,

είναι σαφές ότι αποτελούν μία ξεχωριστή και ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα παιδιών, καθώς όχι μόνο έχουν την ιδιότητα του-ης ανήλικου-ης, αλλά επίσης και του-ης πρόσφυγα ή μετανάστη-ριας. Τα παιδιά αυτά έχουν συνήθως ταξιδέψει μόνα τους με τη βοήθεια διακινητών και έχουν βιώσει πολλαπλές τραυματικές εμπειρίες, όπως βίαιες συγκρούσεις και πολέμους, απώλειες αγαπημένων προσώπων, κακοποίηση και εκμετάλλευση πριν και κατά τη διάρκεια του ταξιδιού ή της εγκατάστασης στη χώρα υποδοχής ([Nidos in Europe](#), 2019). Κατά συνέπεια και με δεδομένη τη σταδιακή ένταξη αυτών των παιδιών στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας, είναι αναγκαία και η κατάλληλη και επαρκής εκπαίδευση των ανάδοχων γονέων που θα τα εντάξουν στο οικογενειακό τους σχήμα. Το περιεχόμενο της τρέχουσας εκπαίδευσης δεν καλύπτει θέματα διαπολιτισμικών δεξιοτήτων και πολιτισμικά ευαίσθητης επικοινωνίας που είναι αναγκαίες για την ανάληψη της ανάδοχης φροντίδας των ασυνόδευτων παιδιών, αλλά και γενικότερα παιδιών με διαφορετική κουλτούρα που βρίσκονται στο μητρώο ανηλίκων, όπως είναι τα παιδιά Ρομά.

ΕΥΚΑΙΡΙΑ

Η κατάλληλη εκπαίδευση και προετοιμασία των αναδόχων γονέων θεωρείται απαραίτητη ώστε να είναι σε θέση να διαχειριστούν τις προκλήσεις που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν. Μάλιστα, με βάση το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο στην Ελλάδα (Υπουργική Απόφαση 4489/11.10.2019), η επιτυχής ολοκλήρωση της σχετικής εκπαίδευσης είναι αναγκαία προϋπόθεση για την εγγραφή των υποψηφίων αναδόχων στο Ειδικό Μητρώο Υποψηφίων Ανάδοχων Γονέων (άρθρο 6, παρ. 2 του ν.4538/2018) και τη μετέπειτα σύνδεσή τους με παιδιά. Η εκπαίδευση που παρέχεται στους υποψήφιος αναδόχους είναι δωρεάν, έχει διάρκεια 30 ωρών και συμπεριλαμβάνει έξι διδακτικές ενότητες, όπως προσδοκίες αναδόχων γονέων, φροντίδα παιδιών με αυξημένες ανάγκες, κατανόηση του γονεϊκού ρόλου κ.ο.κ.¹ Στόχος είναι η καλύτερη κατανόηση των αναδόχων για θέματα που σχετίζονται με το πλαίσιο και τις διαδικασίες της αναδοχής, αλλά και της πολυπλοκότητας της γονεϊκότητας σε αυτή.

Ταυτόχρονα, όσον αφορά τα ασυνόδευτα παιδιά η ομάδα εργασίας του Υπουργείου σε συνεργασία με οργανώσεις που βρίσκονται στο πεδίο, έχει υλοποιήσει ανά καιρούς εκπαιδευτικές δράσεις με στόχο την αποτελεσματική ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας και την ποιοτική ανάληψη φροντίδας από τους ανάδοχους γονείς. Συγκεκριμένα, έχουν διεξαχθεί ορισμένες εκπαιδύσεις για επαγγελματίες δομών φιλοξενίας και υποψήφιους ανάδοχους², ενώ έχει υπογραφεί μνημόνιο συνεργασίας που προβλέπει επιμόρφωση επαγγελματιών και εκπαίδευση αναδόχων κατόπιν αιτήματός τους³.

1 <https://www.anynet.gr/pubnr/Training>

2 <https://belgium.iom.int/sites/g/files/tmzbd11286/files/documents/info-sheet-u-care-final.pdf>

3 <https://ypergasias.gov.gr/ypografi-mnimoniou-synergasias-metaxy-tou-ypourgeiou-ergasias-kai-koinonikon-ypotheseon-kaitis-ypatis-armosteias-ton-inomenon-ethnon-gia-tous-prosfyges/>

Ωστόσο, στο πλαίσιο αυτό και καθώς ολοένα και περισσότερα ασυνόδευτα παιδιά εντάσσονται στο σύστημα προς αναδοχή, θεωρείται αναγκαία η θεσμοθέτηση ενός ενιαίου και επίσημου ειδικού προγράμματος επιμόρφωσης/εκπαίδευσης υποψηφίων αναδόχων γονέων συγκεκριμένα για τις ανάγκες των ασυνόδευτων παιδιών κατά την αναδοχή.

ΠΡΟΤΑΣΗ

Η θεσμοθέτηση ενός ειδικού προγράμματος επιμόρφωσης/εκπαίδευσης υποψηφίων αναδόχων γονέων επικεντρωμένου στο προφίλ και τις ιδιαίτερες ανάγκες των ασυνόδευτων παιδιών, θα βοηθούσε στην κατάλληλη προετοιμασία των υποψηφίων αναδόχων και σε πιο επιτυχημένες τοποθετήσεις σε ανάδοχες οικογένειες. Ενδεικτικά, κάποια θέματα που θα μπορούσε να καλύπτει η σχετική εκπαίδευση είναι το μεταναστευτικό υπόβαθρο, οι τραυματικές εμπειρίες, και ιδίως το πολιτισμικό προφίλ των ασυνόδευτων ανηλίκων. Στο τελευταίο θα περιλαμβάνονταν θέματα όπως η θρησκεία των ασυνόδευτων παιδιών, οι πολιτισμικές τους αξίες και αντιλήψεις, η στενή σχέση που συνήθως διατηρούν με τη βιολογική τους οικογένεια, η αυξημένη δυσπιστία και εγγρήγοσή τους λόγω πρότερων τραυματικών εμπειριών (Nidos in Europe, 2019). Επιπρόσθετα, η εκπαίδευση θα έπρεπε να παρέχει δεξιότητες πολιτισμικά ευαίσθητης φροντίδας και επικοινωνίας για ανάδοχους γονείς, καθώς και δεξιότητες επικοινωνίας για επαφή των αναδόχων γονέων με τη βιολογική οικογένεια με στόχο την προώθηση της ευημερίας των αναδόχων παιδιών προσφύγων/μεταναστών-ριών. Ο χαρακτήρας της προτεινόμενης εκπαίδευσης θα έπρεπε να είναι βιωματικός, βασισμένος στη συμμετοχή των αναδόχων σε δραστηριότητες, όπως παιχνίδια ρόλων, ασκήσεις αναστοχασμού και αυτογνωσίας κ.ά.

Προτάσεις σε επιχειρησιακό επίπεδο

Οι τέσσερις προτάσεις που ακολουθούν αφορούν προτάσεις σε επιχειρησιακό επίπεδο που διατυπώθηκαν από τους συμμετέχοντες οργανισμούς που συμμετείχαν στις τράπεζες εργασίας που διοργάνωσε το ΚΜΟΠ. Οι προτάσεις αυτές αφορούν θέματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού για την αναδοχή, την εκπαίδευση και επιμόρφωση των επαγγελματιών για την υλοποίηση και εποπτεία των αναδοχών ασυνόδευτων ανηλίκων, καθώς και τη στήριξη των ήδη ισχυρόνων θεσμών και διαδικασιών.

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΟΧΗ

ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Με βάση τα τρέχοντα στατιστικά στοιχεία για το Α' Τρίμηνο του 2022, αυτή τη στιγμή 1,482 ανήλικοι διαβιούν σε μονάδες παιδικής προστασίας στην Ελλάδα, από τους οποίους 602 έχουν κριθεί κατάλληλοι προς αναδοχή και 103 κατάλληλοι προς υιοθεσία. Ωστόσο, την ίδια περίοδο έγιναν 377 αιτήσεις αναδοχής από ενδιαφερόμενους υποψήφιους αναδόχους έναντι 2,332 αιτήσεων για υιοθεσία (Paidi.gov.gr, 2022). Όπως έχει ήδη αναφερθεί το ενδιαφέρον για την αναδοχή είναι ιδιαίτερα μειωμένο στην Ελλάδα, καθώς οι περισσότεροι υποψήφιοι γονείς επιθυμούν την υιοθεσία. Παράλληλα, ακόμα και όσοι γονείς αιτούνται για αναδοχή συχνά διατηρούν την ελπίδα ότι η αναδοχή θα εξελιχθεί σε υιοθεσία και θα αναπτύξουν μία μακρόχρονη σχέση με το ανάδοχο παιδί.

Επιπρόσθετα, οι ενδιαφερόμενοι ανάδοχοι συχνά θέτουν περιορισμούς ως προς το προφίλ του παιδιού που επιθυμούν να αναλάβουν. Έτσι, οι περισσότεροι επιθυμούν παιδιά βρεφικής ή νηπιακής ηλικίας, λευκής φυλής, ελληνικής καταγωγής, χωρίς αναπηρίες, κάτι που καθιστά εξαιρετικά δύσκολο το συνταίριασμα

τους με την συντριπτική πλειοψηφία των ανηλίκων που φιλοξενούνται σε δομές παιδικής προστασίας. Για παράδειγμα, μόλις 56 από τα 602 υποψήφια παιδιά προς αναδοχή είναι σε ηλικία 0 έως 6 ετών (Paidi.gov.gr, 2022). Ταυτόχρονα, όπως ανέφεραν οι επαγγελματίες στις συναντήσεις, το ενδιαφέρον για αναδοχή παιδιών ηλικίας άνω των εννέα ετών είναι εξαιρετικά χαμηλό είτε μιλάμε για γηγενή παιδιά είτε για παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες-ριες, οδηγώντας τα παιδιά που περνούν αυτό το ηλικιακό κατώφλι σε μακροχρόνιο ιδρυματισμό.

Όσον αφορά τις αναδοχές ασυνόδευτων ανηλίκων, παρόλο που οι αιτήσεις για τα μικρότερα παιδιά μπορεί να περάσουν το πρώτο στάδιο λόγω της μη συμπερίληψης στο σύστημα επιμέρους κριτηρίων, μόλις οι ανάδοχοι πληροφορηθούν για το προσφυγικό ή μεταναστευτικό προφίλ του παιδιού υπάρχουν πολλές απορρίψεις. Έτσι, ελάχιστες αναδοχές ασυνόδευτων ή χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών έχουν πραγματοποιηθεί και μάλιστα, οι επαγγελματίες αντιμετώπισαν ιδιαίτερα εμπόδια και δυσκολίες για

την επίτευξη τους. Τέτοιες ήταν ο ενδοιασμός των ανάδοχων γονέων για τα ψυχολογικά τραύματα μπορεί να φέρουν τα παιδιά, η απουσία ιατρικού ιστορικού, καθώς και η αδυναμία υποστήριξης ενός παιδιού με διαφορετικό πολιτιστικό προφίλ και θρησκεία.

ΕΥΚΑΙΡΙΑ

Το υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων τρέχει μία πανελλαδική εκστρατεία ευαισθητοποίησης για την αναδοχή με κεντρικό σύνθημα «Μία οικογένεια για κάθε παιδί» και «Άλλαξε τη ζωή ενός παιδιού. Γίνε ανάδοχος»¹. Πρόκειται για μία σημαντική πρωτοβουλία που στόχο έχει την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών για το θεσμό της αναδοχής και που για πρώτη φορά φέρνει στο προσκήνιο το συγκεκριμένο θέμα. Ωστόσο, οι συμμετέχοντες στις τράπεζες εργασίας έκριναν ότι η εκστρατεία ευαισθητοποίησης θα ήταν ακόμα πιο αποτελεσματική εάν έθιγε κάποια από τα θέματα που προαναφέρθηκαν, παρέχοντας διακριτά επικοινωνιακά μηνύματα για το προφίλ των παιδιών στα ιδρύματα, το θεσμό της αναδοχής, και τους λόγους για τους οποίους αυτή είναι αναγκαία. Αυτό κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό δεδομένου ότι τόσο οι υποψήφιοι ανάδοχοι γονείς όσο και οι επαγγελματίες συχνά θεωρούν την αναδοχή προάγγελο υιοθεσίας και δεν εξηγούν ξεκάθαρα το πλαίσιο στο οποίο αυτή λαμβάνει χώρα. Μάλιστα, ένα από τα προβλήματα που θίχθηκαν στις συναντήσεις με τους οργανισμούς είναι ότι οι ανάδοχοι γονείς αγνοούν καίρια στοιχεία της αναδοχής, όπως το ότι τα παιδιά μπορεί να μην είναι γηγενή, ή να μην έχουν το ίδιο χρώμα δέρματος, ενώ τις περισσότερες φορές δεν είναι ορφανά, αλλά διαθέτουν βιολογική οικογένεια και διατηρούν επαφή μαζί της.

ΠΡΟΤΑΣΗ

Η πρόταση των οργανισμών έγκειται στη δημιουργία μίας εκστρατείας ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης του κοινού αποκλειστικά για την αναδοχή, η οποία θα έχει διακριτό επικοινωνιακό μήνυμα και θα τη διαχωρίζει από την υιοθεσία, τόσο σε επίπεδο περιεχομένου όσο και σε καλλιτεχνικό επίπεδο. Τα βασικά μηνύματα που πρέπει να καλύπτει η σχετική καμπάνια περιλαμβάνουν το ότι το ανάδοχο παιδί μπορεί να έχει οποιοδήποτε προφίλ, σε επίπεδο φύλου, ηλικίας, καταγωγής, χρώματος δέρματος. Ταυτόχρονα, η εκστρατεία θα πρέπει να τονίζει το βραχύχρονο χαρακτήρα της αναδοχής. Επίσης, είναι σημαντικό να εκτεθούν οι λόγοι για τους οποίους τα παιδιά βρίσκονται στις δομές φιλοξενίας (π.χ., κακοποίηση, παραμέληση, πόλεμοι και συγκρούσεις στην περίπτωση των ασυνόδευτων), καθώς και το ότι τις περισσότερες φορές διαθέτουν βιολογικούς γονείς. Τέλος, πρέπει να δοθεί έμφαση στους λόγους για τους οποίους είναι αναγκαία η αναδοχή εκτός από την επιθυμία να αναλάβει κάποιος ένα παιδί. Συγκεκριμένα, είναι απαραίτητο να τονιστούν οι δυσμενείς επιπτώσεις του ιδρυματισμού ο οποίος καταπατά τα δικαιώματα των παιδιών και βλάπτει την ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη και πως, μέσω της αναδοχής, δίνεται η ευκαιρία σε παιδιά και εφήβους να μεγαλώσουν σε μια φυσιολογική συνθήκη με ένα πρόσωπο αποκλειστικής φροντίδας.

¹ <https://www.facebook.com/watch/?v=555539125606987>

Προτάσεις σε επιχειρησιακό επίπεδο

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΘΕΣΕΩΝ ΣΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Οι συμμετέχοντες οργανισμοί στις τράπεζες εργασίας ανέφεραν ότι υπάρχουν σημαντικές δυσκολίες στην συνεχή και αποτελεσματική μεταπαρακολούθηση των αναδοχών λόγω υποστελέχωσης των φορέων εποπτείας, ιδίως των Περιφερειών. Οι τελευταίοι λόγω της έλλειψης προσωπικού, το οποίο αξίζει να σημειωθεί επίσης ότι δεν απασχολείται αποκλειστικά στις υποθέσεις αναδοχής και υιοθεσίας, αλλά έχει μία σωρεία καθηκόντων, αδυνατούν να παρακολουθήσουν τις αναδοχές και υιοθεσίες με την απαιτούμενη συχνότητα. Έτσι, οι μονάδες παιδικής προστασίας που είχαν την ευθύνη του παιδιού μέχρι την τοποθέτησή του σε ανάδοχη οικογένεια εμπλέκονται άτυπα στη διαδικασία της εποπτείας της αναδοχής με στόχο την διαπίστωση της θετικής εξέλιξης των παιδιών στις ανάδοχες οικογένειες. Μάλιστα, με την σταδιακή ένταξη και εν συνεχεία, την αναμενόμενη πλήρη ένταξη των ασυνόδευτων παιδιών στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας, δημιουργούνται επιπρόσθετες ανάγκες για την εποπτεία των αναδοχών, λόγω της επικείμενης αύξησης του αριθμού των παιδιών που θα

βρεθούν σε ανάδοχες οικογένειες. Συνεπώς, απαιτείται να υπάρξει σχετική πρόβλεψη και σχεδιασμός, ώστε οι σχετικές υπηρεσίες να έχουν σε κάθε περίπτωση επαρκές και κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό.

ΕΥΚΑΙΡΙΑ

Το άρθρο 13 «Εποπτεία της αναδοχής» του ν. 4538/2018, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 28 του ν. 4837/2021, ορίζει τους αρμόδιους φορείς για την εποπτεία της αναδοχής, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται τα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας των Περιφερειών, οι Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας ή τα Τμήματα Κοινωνικής Αλληλεγγύης των Διευθύνσεων Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών ή Περιφερειακών Ενοτήτων, τα δημοτικά βρεφοκομεία, οι κοινωνικές υπηρεσίες των Εταιρειών Προστασίας Ανηλίκων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, καθώς και οι Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Στις σχετικές

υποχρεώσεις των φορέων εποπτείας εντάσσονται οι μηνιαίες επισκέψεις με ή χωρίς προειδοποίηση στην ανάδοχη οικογένεια προκειμένου να διαπιστωθούν οι όροι διαβίωσης και ανατροφής του ανάδοχου παιδιού, αλλά και η παροχή συμβουλών και διευκόλυνσης στους ανάδοχους γονείς για θέματα του οικογενειακού περιβάλλοντος ή άσκησης γονεϊκών καθηκόντων. Τέλος, στα καθήκοντα των φορέων εποπτείας συμπεριλαμβάνεται η συνεργασία με το ανάδοχο παιδί και η ενημέρωσή του σχετικά με τα δικαιώματά του, η υποβολή παραπόνων εκ μέρους του, ανάλογα με την ηλικία και την ικανότητα του παιδιού να εκφέρει γνώμη και η άμεση αντιμετώπιση επειγουσών καταστάσεων έπειτα από ειδοποίηση των ανάδοχων.

ΠΡΟΤΑΣΗ

Η εποπτεία της αναδοχής αποτελεί το πιο κρίσιμο κομμάτι για την ομαλή έκβαση των ανάδοχων τοποθετήσεων και την αποτροπή της επιστροφής του ανάδοχου παιδιού σε μορφές ιδρυματικής φιλοξενίας. Η συχνή και ποιοτική μεταπαρακολούθηση από τους αρμόδιους επαγγελματίες διασφαλίζει ότι οι ανάδοχοι γονείς πλαισιώνονται για να ανταποκριθούν με επάρκεια στο ρόλο τους και λαμβάνουν επαρκή κατεύθυνση, υποστήριξη και συμβουλευτική ¹. Διασφαλίζει την ομαλή προσαρμογή και θετική εξέλιξη της πορείας του ανηλίκου, καθώς και τον έγκαιρο εντοπισμό τυχόν δυσκολιών που μπορεί να διακυβέυσουν την ευημερία του. Ταυτόχρονα, η ένταξη των ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένεια τους παιδιών στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας επιβάλλει τις προσλήψεις και άλλων ειδικοτήτων, εκτός των Κοινωνικών Λειτουργιών για την ομαλή διεκπεραίωση των υποθέσεών τους. Συνεπώς η επαρκής στελέχωση των υπηρεσιών με κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό είναι ζωτικής σημασίας.

Η σχετική πρόταση των οργανισμών έγκειται στην προκήρυξη θέσεων στις Περιφέρειες των εξής

¹ <https://paidi.gov.gr/thematikes/anadoxi/>

ειδικοτήτων επαγγελματιών: Κοινωνικών Λειτουργιών, Νομικών και Πολιτισμικών Διαμεσολαβητών-ριών. Συγκεκριμένα, πρέπει να υπάρξει πρόβλεψη για στελέχωση των υπηρεσιών με επαρκή αριθμό εξειδικευμένων Κοινωνικών Λειτουργιών οι οποίοι θα έπρεπε να εργάζονται αποκλειστικά σε υποθέσεις αναδοχών και υιοθεσιών. Επιπρόσθετα, με την ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας απαιτούνται προσλήψεις Νομικών και Πολιτισμικών Διαμεσολαβητών-ριών για την κατάλληλη υποστήριξη αυτής της ομάδας παιδιών. Όπως προαναφέρθηκε, οι δομές φιλοξενίας συνεχίζουν να υποστηρίζουν άτυπα τόσο τις νομικές υποθέσεις των παιδιών που αναχωρούν από τις δομές όσο και να παρέχουν το αναγκαίο εξειδικευμένο προσωπικό (π.χ. διερμηνείς) για την διεκπεραίωση των υποθέσεων των παιδιών προσφύγων και μεταναστών-ριών. Συνεπώς, με στόχο την διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος τόσο των πρώην όσο και των νυν φιλοξενούμενων στις δομές παιδιών, κρίνεται αναγκαία η στελέχωση των Περιφερειών και με Νομικούς και Πολιτισμικούς Διαμεσολαβητές-ριες. Οι τελευταίοι-ες μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην εποπτεία των αναδοχών ασυνόδευτων παιδιών δρώντας σαν γέφυρα επικοινωνίας ανάμεσα στο ασυνόδευτο παιδί και στους ανάδοχους γονείς για θέματα που μπορεί να έχουν να κάνουν με πολιτισμικά στοιχεία της συμπεριφοράς του, βοηθώντας στην κατανόηση από πλευράς των γονέων τυχόν ιδιαιτεροτήτων.

Προτάσεις σε επιχειρησιακό επίπεδο

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΤΩΝ ΔΟΜΩΝ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ

ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων που διοργάνωσε το ΚΜΟΠ, διαπιστώθηκαν κενά σε επίπεδο εκπαίδευσης και επιμόρφωσης τόσο των επαγγελματιών των δομών φιλοξενίας όσο και των επαγγελματιών των φορέων εποπτείας. Συγκεκριμένα, οι επαγγελματίες των δομών φιλοξενίας έχουν λάβει μία γενική εκπαίδευση για την υλοποίηση των αναδοχών των ασυνόδευτων παιδιών, ωστόσο εξέφρασαν ότι χρειάζονται περαιτέρω καθοδήγηση και πλαισίωση σε στοχευμένα, επιμέρους θέματα και διαδικασίες. Από την άλλη, επιμορφώσεις χρειάζονται και οι επαγγελματίες των φορέων εποπτείας οι οποίοι μπορεί να γνωρίζουν για τις σχετικές με την αναδοχή διαδικασίες, αλλά δεδομένης και της πρόσφατης ένταξης των ασυνόδευτων παιδιών στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας, δεν έχουν εμπειρία στις ιδιαιτερότητες και την ευαλωτότητα αυτής της ομάδας παιδιών ή στο χειρισμό των σχετικών υποθέσεων αναδοχής με παιδιά προσφυγικού/μεταναστευτικού προφίλ.

ΕΥΚΑΙΡΙΑ

Οι επαγγελματίες των δομών φιλοξενίας έχουν λάβει μία γενική εκπαίδευση για την υλοποίηση των αναδοχών ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών που φιλοξενούνται στους χώρους τους. Επιπρόσθετα, αναγνωρίζοντας την ανάγκη επιμόρφωσης των φορέων εποπτείας για την εργασία τους με αυτή την πληθυσμιακή ομάδα, έχουν πραγματοποιηθεί σε συνεργασία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων με οργανισμούς που βρίσκονται στο πεδίο του μεταναστευτικού/προσφυγικού εννέα εκπαιδεύσεις, εκ των οποίων τρεις στην Αττική και έξι στην υπόλοιπη Ελλάδα¹. Ωστόσο, οι επιμορφώσεις αυτές δεν έχουν σταθερό και μόνιμο χαρακτήρα, ενώ η δια βίου εκπαίδευση των επαγγελματιών είναι αναγκαία δεδομένου ότι οι εξελίξεις στον τομέα της παιδικής προστασίας

¹ Στοιχεία από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων που παρουσιάστηκαν στην εκδήλωση του ΚΜΟΠ «Αναδοχή Ασυνόδευτων Ανηλίκων στην Ελλάδα» στις 31/5/22.

είναι συνεχείς και οι ίδιοι οφείλουν να παραμένουν ενήμεροι. Παράλληλα, λαμβάνοντας υπόψη ότι με την πλήρη ένταξη των ασυνόδευτων παιδιών στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας και την συνακόλουθη αύξηση των τοποθετήσεων τους σε ανάδοχες οικογένειες, θα παρουσιαστούν αντίστοιχα νέες προκλήσεις και θα προκύψουν νέες εκπαιδευτικές ανάγκες, η συνεχής εκπαίδευση και πλαισίωση των επαγγελματιών είναι επιβεβλημένη.

ΠΡΟΤΑΣΗ

Οι εκπαιδευτές των επαγγελματιών των δομών φιλοξενίας και των φορέων εποπτείας πρέπει να έχουν σταθερό και μόνιμο και όχι ευκαιριακό χαρακτήρα. Η συνεχής εκπαίδευση βοηθά στην επαγγελματική ανέλιξη και πρόληψη της εξουθένωσης των επαγγελματιών και το πλέον σημαντικό, προωθεί την ευημερία των παιδιών με τα οποία εργάζονται. Η πρόταση των οργανισμών έγκειται στη διοργάνωση τακτικών εκπαιδύσεων των επαγγελματιών που εμπλέκονται στον τομέα της παιδικής προστασίας και της αναδοχής σε θέματα που θα διαπιστωθούν μέσω εκτίμησης των μαθησιακών τους αναγκών. Στις συναντήσεις, οι επαγγελματίες ανέφεραν ότι θα τους ωφελούσαν επιμορφώσεις με θέματα όπως το πώς προσεγγίζουμε την αναδοχή με τα ασυνόδευτα παιδιά, με ποιον τρόπο και τι πληροφορίες πρέπει

να μεταφερθούν. Για παράδειγμα, συχνά τα ασυνόδευτα και χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά έχουν ιδιαίτερο δέσιμο με τους βιολογικούς τους γονείς όταν είναι εν ζωή και φοβούνται ότι προδίδουν την οικογένεια τους αν τοποθετηθούν σε ανάδοχη οικογένεια, στερούμενα έτσι τα οφέλη της οικογενειακής φροντίδας. Επιπρόσθετα, οι επαγγελματίες εξέφρασαν την ανάγκη επιμόρφωσης σε θέματα επικοινωνίας με τους βιολογικούς γονείς των παιδιών οι οποίοι αντίστοιχα πρέπει να πληροφορηθούν για την αναδοχή, τους λόγους για τους οποίους αυτή πρέπει να προτιμάται έναντι της ιδρυματικής φροντίδας, τα οφέλη της και αντίστοιχα συχνά εκφράζουν φόβους ότι θα χάσουν τα παιδιά τους και ότι θα αλλοιωθεί η πολιτισμική τους ταυτότητα. Παράλληλα, οι επαγγελματίες των φορέων εποπτείας θα ωφελούνταν εξίσου από επιμορφώσεις σχετικά με το προφίλ των ασυνόδευτων παιδιών, το πολιτισμικό τους υπόβαθρο, το τραύμα, την πολυπλοκότητα των νομικών τους υποθέσεων, τη διαπολιτισμική επικοινωνία, κ.ά.

Προτάσεις σε επιχειρησιακό επίπεδο

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ ΤΩΝ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Το 2014, η ΜΕΤΑδραση προχώρησε στη δημιουργία ενός «Δικτύου Επιτροπείας» για την προστασία των ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους ανήλικων προσφύγων και μεταναστών-ριών που έφταναν στην Ελλάδα, αναδεικνύοντας την ζωτική σημασία της εκπροσώπησης/επιτροπείας για αυτά τα παιδιά. Τον Ιούνιο του 2018 ψηφίστηκε ο νόμος 4554 με τον οποίο ρυθμίστηκε συνολικά το πλαίσιο για την επιτροπεία των ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα και ορίστηκε η μεταφορά της αρμοδιότητας για την επιτροπεία στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ). Εν συνεχεία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρηματοδότησε μία τριμερή συνεργασία μεταξύ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (και Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης), της Υπατης Αρμοστείας και της ΜΕΤΑδρασης με στόχο να μεταφερθεί τεχνογνωσία και εμπειρία και να καλυφθεί η εκπροσώπηση ενός ποσοστού ασυνόδευτων παιδιών (και κυρίως των παιδιών που δεν ήταν με κάποιο τρόπο πλαισιωμένα - όπως τα παιδιά που διέμεναν σε ανοιχτές δομές κοντά στα σύνορα).κάτι το οποίο

σε πρώτο στάδιο δεν επετεύχθη με αποτέλεσμα χιλιάδες παιδιά να μένουν χωρίς εκπροσώπηση. Τελικά, μετά από σχετικό διαγωνισμό του ΕΚΚΑ υπεγράφη συμφωνία με τη ΜΕΤΑδραση, η οποία όμως έληξε το 2021 με αποτέλεσμα τη διακοπή του προγράμματος εκπροσώπησης ασυνόδευτων ανηλίκων. Τα παιδιά που εκπροσωπήθηκαν μέσα στα επτά χρόνια λειτουργίας του θεσμού άγγιξαν τα 10,128 ¹. Την ίδια χρονιά, θεσμοθετήθηκε η μεταφορά της αρμοδιότητας για την επιτροπεία από το ΕΚΚΑ στην Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων του υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου χωρίς την ύπαρξη σχετικής πρόβλεψης για την υλοποίηση αυτής της μετάβασης ώστε να μην μείνουν τα παιδιά χωρίς εκπροσώπηση. Το κενό που έχει προκληθεί προκαλεί μέχρι σήμερα σοβαρά ελλείμματα στην προστασία των ασυνόδευτων παιδιών και εμποδίζει τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος τους.

¹ <https://metadrasi.org/%cf%87%ce%b9%ce%bb%ce%b9%ce%ac%ce%b4%ce%b5%cf%82-%ce%b1%cf%83%cf%85%ce%bd%cf%8c%ce%b4%ce%b5%cf%85%cf%84%ce%b1-%cf%80%ce%b1%ce%b9%ce%b4%ce%b9%ce%ac-%ce%bc%ce%ad%ce%bd%ce%bf%cf%85%ce%bd-%ce%b5%ce%ba/>

ΕΥΚΑΙΡΙΑ

Ο θεσμός της επιτροπείας συνιστά μία θεμελιώδη δικλείδα ασφαλείας για την προστασία και την εκπροσώπηση των παιδιών που για κάποιο λόγο στερούνται το οικογενειακό τους περιβάλλον. Οι επίτροποι προασπίζουν το βέλτιστο συμφέρον των ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών και προωθούν την ευημερία τους, εκπροσωπώντας τα σε όλες τις νομικές διαδικασίες δεδομένης της περιορισμένης δικαιοπρακτικής ικανότητας των ανηλίκων. Έτσι, οι επίτροποι των ασυνόδευτων παιδιών αναλαμβάνουν την εκπλήρωση των δικαιωμάτων των παιδιών και τα διασυνδέουν με αρμόδιους φορείς, υπηρεσίες και επαγγελματίες. Οι βασικές αρχές των συστημάτων επιτροπείας σύμφωνα με τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμπεριλαμβάνουν την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανεξαρτησία και αμεροληψία, την ποιότητα, τη λογοδοσία, τη βιωσιμότητα και τη συμμετοχή των παιδιών (FRA, 2018). Στο καθεστώς που υπάρχει στην Ελλάδα τη δεδομένη χρονική στιγμή, λειτουργούν ως προσωρινοί επίτροποι των ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών ο Εισαγγελέας Ανηλίκων ή όπου δεν υπάρχει, ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών. Αυτό συνεπάγεται εξορισμού αδυναμία εξατομικευμένης δράσης για κάθε ασυνόδευτο παιδί, καθώς η Εισαγγελία καλείται να ανταποκριθεί ταυτόχρονα στις ανάγκες χιλιάδων ασυνόδευτων παιδιών που χρήζουν εκπροσώπησης.

ΠΡΟΤΑΣΗ

Οι συμμετέχοντες οργανισμοί¹ στις τράπεζες εργασίας τόνισαν ότι η μη εφαρμογή του νόμου για την επιτροπεία και το κενό που έχει προκληθεί στην εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων για παρατεταμένο χρονικό διάστημα, προκαλούν

¹ Αναφορικά με τον Νόμο Επιτροπείας, ψηφίστηκε τον Ιούλιο 2022, ο Ν. 4960/2022 ΦΕΚ Α 145/22.7.2022 με τίτλο : "Εθνικό Σύστημα Επιτροπείας και Πλαίσιο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου", του οποίου αναμένουμε την εφαρμογή. <https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/nomos-4960-2022-phek-145a-22-7-2022.html>

σοβαρά ελλείμματα στην ευρύτερη προστασία των ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών και τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος τους, ενώ δυσχεραίνουν ειδικότερα και την τοποθέτηση των ανηλίκων αυτών σε ανάδοχες οικογένειες. Ωστόσο, όπως έχει γνωστοποιηθεί, ο θεσμός της επιτροπείας τελεί αυτή τη στιγμή υπό θεσμική αναμόρφωση και εντός του έτους αναμένεται νέο νομοσχέδιο για την νομική εκπροσώπηση των ανηλίκων μέσω της επιτροπείας (Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, 2022). Ήδη η σχετική νομοθετική πρωτοβουλία του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, υπό τον τίτλο: «Εθνικό Σύστημα επιτροπείας ασυνόδευτων ανηλίκων και πλαίσιο φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων» έχει τεθεί σε δημόσια διαβούλευση² και εν συνέχεια θα κατατεθεί προς ψήφιση στη Βουλή. Το ΚΜΟΠ και οι συμμετέχοντες οργανισμοί χαιρετίζουν αυτή τη νέα εθνική στρατηγική και την προσπάθεια δημιουργίας ενός αποτελεσματικού και συνεκτικού μοντέλου για την επιτροπεία, το οποίο μπορεί μεταξύ άλλων, να διευκολύνει την υλοποίηση αναδοχών για τα ασυνόδευτα παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες-ριες.

² <http://www.opengov.gr/immigration/?p=1673>

Βιβλιογραφία

Carter, P. (2005). Family matters: A study of institutional childcare in central and eastern Europe and the former Soviet Union. Everychild. <https://bettercarenetwork.org/sites/default/files/Family%20Matters%20-%20A%20Study%20of%20Institutional%20Childcare%20in%20Central%20and%20Eastern%20Europe%20and%20the%20former%20Soviet%20Union.pdf>

Eurochild. (2020). Opening doors for Europe's children: Lessons learned and recommendations to strengthen families and end institutionalisation for children in Europe. https://eurochild.org/uploads/2021/01/OD_last_report_v5_NT_SCREEN.pdf

European Commission. (2021). Peer Review on "Furthering quality and accessibility of Foster Care service". Thematic Discussion Paper Better quality in foster care in Europe – how can it be achieved? https://digitalcollection.zhaw.ch/bitstream/11475/22698/3/2021_Reimer_Quality-foster-care-in-Europe.pdf

FRA. (2016). Background note on ways to prevent unaccompanied migrant children from going missing. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2016-libe_missing_children_21_april_2016_background_note.pdf

FRA. (2018). Guardianship systems for children deprived of parental care in the European Union. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-guardianship-systems-in-the-eu-summary_en.pdf

Laklija, M. (2011). Foster care models in Europe - results of a conducted survey. <https://www.udomiteljizadjecu.hr/wp-content/uploads/documents/publikacije/Foster%20care%20models%20in%20Europe%20-%20results%20of%20a%20conducted%20survey%20-%20Maja%20Laklija.pdf>

Nidos in Europe. (2019). ALFACA Manual Greek. <https://nidosineurope.eu/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=923>

Paidi.gov.gr. (2022). Α' Τρίμηνο 2022 στοιχεία και αριθμητικά δεδομένα του πληροφορικού συστήματος (Π.Σ.) www.anynet.gr. https://paidi.gov.gr/wp-content/uploads/2022/05/entipo-APRIL-2022_BB.pdf

Πολύζου, Ε. (2001). Τάσεις σχετικά με την ανάδοχη φροντίδα στον ευρωπαϊκό χώρο. Στο Καλλινικάκη Θ. (επιμ.) *Ανάδοχη φροντίδα*, σ. 71-76. Ελληνικά Γράμματα.

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. (2022). Δ. Μιχαηλίδου: Ένταξη των ασυνόδευτων ανήλικων στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας. <https://ypergasias.gov.gr/d-michailidou-entaxi-ton-asynodeyton-anilikon-sto-ethniko-systima-anadochis-kai-yiothesias/>

Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου. (2022). Σε διαβούλευση το νομοσχέδιο του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου «Εθνικό Σύστημα επιτροπείας ασυνόδευτων ανήλικων και πλαίσιο φιλοξενίας ασυνόδευτων ανήλικων». <https://migration.gov.gr/se-diavoyleysi-to-nomoschedio-toy-ypourgeioy-metanasteysis-kai-asyloy-ethniko-systima-epitropeias-asynodeyton-anilikon-kai-plaisio-floxenias-asynodeyton-anilikon/>

Προγραμματικό Έγγραφο Χάραξης Πολιτικής

FA.B! Οικογενειακή Φροντίδα
για Ασυνόδευτα Παιδιά

Ιούνιος 2022